

ПРАВОВІ СКЛАДНОЩІ ЩОДО НАДАННЯ ПАПЕРОВИХ ДОКУМЕНТІВ ПРИ ЕЛЕКТРОННОМУ МИТНОМУ ОФОРМЛЕННІ ТОВАРІВ В УКРАЇНІ

Федотов О. П.

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри морського та митного права
Національний університет «Одеська юридична академія»
вул. Фонтанська дорога, 23, Одеса, Україна
orcid.org/0000-0001-7659-3023
fedotov_ap@ukr.net*

Назарко А. А.

*аспірант кафедри морського та митного права
Національний університет «Одеська юридична академія»
вул. Фонтанська дорога, 23, Одеса, Україна
orcid.org/0000-0002-4190-7288
nazarkoaa@onu.edu.ua*

Ключові слова: *електронна митниця, електронна митна декларація, оригінали документів або засвідчених в установленому порядку їх копій; електронні примірники документів; митне оформлення; Державна митна служба; агент з митного оформлення.*

У статті досліджується розглядається актуальна проблема, пов'язана з процедурою надання паперових документів під час електронного митного оформлення товарів в Україні. Розглядається процедура декларування як важливий етап переміщення товарів через митний кордон, зокрема електронне декларування, що передбачає подання митному органу митної декларації у формі єдиного адміністративного документу в електронному вигляді. Стаття докладно розглядає різні види товаросупровідних та товаротранспортних документів, які необхідні для здійснення переміщення товарів через митний кордон України. Особлива увага приділяється документам, які містять інформацію про товари, що переміщуються через митний кордон, а також документам, які виступають у якості документарних акредитивів. Зазначається, що законодавством України врегульовано питання про необхідність надання під час декларування лише тих документів, які містять відомості, необхідні для митного оформлення. Автори статті вказують на потребу внесення змін до законодавства, аби чітко визначити випадки, коли декларант зобов'язаний надавати оригінали документів при електронному декларуванні товарів, що переміщуються через митний кордон України під час електронного декларування. Автори зазначають, що конкретизація умов надання оригіналів паперових документів під час електронного декларування сприятиме усуненню невизначеності та зменшить ризик зловживання повноваженнями з боку митних органів. У заключенні статті робиться висновок, що внесення необхідних змін до законодавства сприятиме полегшенню роботи декларантів і посадових осіб митних органів, а також забезпечить більшу прозорість та ефективність процедури надання паперових документів при електронному митному оформленні товарів в Україні.

LEGAL ISSUES REGARDING THE SUBMISSION OF PAPER DOCUMENTS DURING ELECTRONIC CUSTOMS CLEARANCE IN UKRAINE

Fedotov O. P.

*Doctor of Law, Professor;
Professor at the Department of Maritime and Customs Law
National University "Odesa Law Academy"
Fontanska doroga, 23, Odesa, Ukraine
orcid.org/0000-0001-7659-3023
fedotov_ap@ukr.net*

Nazarko A. A.

*Postgraduate Student at the Department of Maritime and Customs Law
National University "Odesa Law Academy"
Fontanska doroga, 23, Odesa, Ukraine
orcid.org/0000-0002-4190-7288
nazarkoaa@onua.edu.ua*

Key words: *electronic customs, electronic customs declaration, original documents or their certified copies, electronic copies of documents, customs clearance, State Customs Service, customs clearance agent.*

The article investigates and considers an actual problem related to the procedure of providing paper documents during electronic customs clearance of goods in Ukraine. The article considers the declaration procedure as an important stage of the movement of goods across the customs border, in particular electronic declaration, which involves submitting a customs declaration to the customs authority in the form of a single administrative document in electronic form. The article examines in detail various types of goods accompanying and goods transport documents, which are necessary for the movement of goods across the customs border of Ukraine. The article pays special attention to documents that contain information about goods moving across the customs border, as well as documents that act as documentary letters of credit. The article means that the legislation of Ukraine regulates the issue of the need to provide during declaration only those documents that contain information necessary for customs clearance. The authors of the article indicate the need to amend the legislation in order to clearly define the cases when the declarant is required to provide original documents during the electronic declaration of goods moving across the customs border of Ukraine during electronic declaration. The authors note that specifying the conditions for providing original paper documents during electronic declaration will help eliminate uncertainty and reduce the risk of abuse of authority by customs authorities. In conclusion, the article concludes that making the necessary changes to the legislation will facilitate the work of declarants and officials of customs authorities, as well as ensure greater transparency and efficiency of the procedure for providing paper documents for electronic customs clearance of goods in Ukraine.

Постановка проблеми. В епоху цифрових технологій, електронне митне оформлення товарів стало стандартом для багатьох країн світу. Україна також не є винятком. Однак, на жаль, і в такій сучасній системі можуть виникати проблеми, які можуть суттєво ускладнити і сповільнити митне оформлення. Одна з таких проблем -

надання паперових документів при електронному митному оформленні товарів в Україні.

Переміщення товарів через митний кордон України розпочинається з процедури декларування, головним різновидом якого є електронне декларування, що полягає у поданні митному органу митної декларації за формою єдиного адмі-

ністративного документу в електронному вигляді.

Переміщення товарів через митний кордон України може здійснюватися за товаросупровідними документами та товаротранспортними документами. Товарно-супровідні, — це документи, що прямують разом з товарами (продукцією) й містять дані про товари (продукцію), що переміщуються через митний кордон України, а товарно-транспортні, — це різновид товарно-супровідних документів, за якими здійснюється переміщення товарів (продукції) і які містять відомості про ці товари (продукцію) [1; 2; 3]. До основних таких документах належать: комерційний рахунок; транспортний документ, який покриває перевезення не менше ніж двома різними видами транспорту; коносамент; необоротна морська накладна; чартерний коносамент; авіаційний транспортний документ; автомобільні, залізничні або внутрішні водні транспортні документи; кур'єрська квитанція, поштова квитанція або поштовий сертифікат; страховий документ тощо. Також усі вище перераховані документи, можуть виступати в якості документарних акредитивах (ICC Publication No. 600UK) [4]. При цьому перевезення вантажів супроводжується товаротранспортними документами, складеними мовою міжнародного спілкування залежно від обраного виду транспорту або державною мовою, якщо вантажі перевозяться в Україні. Такими документами можуть бути: авіаційна вантажна накладна (Air Waybill); міжнародна автомобільна накладна (CMR); накладна CMГC (накладна UMBC); коносамент (Bill of Lading); накладна ЦІМ (CIM); вантажна відомість (Cargo Manifest); інші документи, визначені законами України.

Згідно з ч. 2 ст. 264 та ч. 3 ст. 335 МКУ (далі – МКУ), при здійсненні митного оформлення товарів разом з митною декларацією подаються лише рахунок або інший документ, який визначає вартість товару, та у випадках, встановлених МКУ, декларація митної вартості. Відомості про документи, визначені ч. 8 ст. 257 та ч.3. ст. 335 МКУ, зазначаються у встановленому порядку в митній декларації. Таким чином, законодавством України з питань митної справи, у тому числі главами 6-11 МКУ, врегульовано питання щодо необхідності надання під час декларування товарів тільки тих документів, що містять відомості, необхідні для митного оформлення. Наприклад, при експорті товарів автомобільним транспортом, необхідними документами для митного оформлення товарів будуть виступати: інвойс, сертифікат походження (за формами, які необхідні в країні-імпорту товару); зовнішньоекономічний договір (контракт) купівлі-продажу товарів; витяг з реєстру про реєстрацією суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності; сертифіката якості, відповід-

ності, фітосанітарні та ветеринарні сертифікати на товар (в залежності від ідентифікаційного коду товару відповідно до УКТЗЕД); документи, які необхідні для визначення коду товару відповідно до УКТЗЕД (каталоги виробника, специфікації щодо природного складу та мети застосування товару тощо); книжка МДП (за необхідністю); міжнародна автомобільна накладна (CMR); договір про надання транспортно-експедиторських послуг; договір про надання здійснення митної брокерської діяльності; свідоцтво на право міжнародних перевезень; паспорт водія; технічний паспорт транспортного засобу.

В цьому контексті, важливо з'ясувати деякі питання, які регулюють процедуру надання паперових документів і форму митного контролю при електронному митному оформленні товарів в Україні.

Вклад основного матеріалу дослідження. 31 березня 2023 року зону діяльності відділу митного оформлення митного поста «Одеса-порт» Одеської митниці Державної митної служби України (далі – відділ митного оформлення) було надіслано електронну митну декларацію, якій присвоєно номер 23UA500020004458U6. Разом із електронною митною декларацією надіслано пакет документів, необхідних для виконання митних формальностей: пакувальний аркуш; рахунок (Invoice) та інші платіжні документи, які визначають вартість товару; платіжні документи, які визначають вартість перевезення; Міжнародна товарно-транспортна накладна (CMR), сертифікат з перевезення (походження) товару EUR.1; зовнішньоекономічний договір (контракт), договір про надання послуг митного брокера, договір про надання послуг з транспортно-експедиторського обслуговування.

В процесі здійснення митних формальностей інспектором відділу митного оформлення було надіслано повідомлення агенту з митного оформлення про необхідність подання оригіналів документів (паперових примірників): «У зв'язку і з спрацюванням Автоматизованої системи управління ризиками прошу вас надати оригінали документів, зазначених у митній декларації, або засвідчених в установленому порядку їх копій, якщо законодавством не передбачено подання оригіналів».

В результаті телефонної розмови з інспектором відділу митного оформлення, який здійснював митні формальності за електронною митною декларацією, агенту з митного оформлення було повідомлено, що електронних примірників документів, які надіслано разом із вищевказаною електронною декларацією, недостатньо! Інспектором відділу митного оформлення висунута вимога подання паперових примірників документів,

зазначених в графі 44 вищевказаної митної декларації, безпосередньо в зону діяльності відділу митного оформлення.

Як у подальшому було з'ясовано, за електронною митною декларацією № 23UA500020004458U6 Автоматизованою системою управління ризиками (далі – АСУР) була встановлена форма митного контролю «101-1» (зміст форми контролю: Витребування оригіналів документів, зазначених у митній декларації, або засвідчених в установленому порядку їх копій, якщо законодавством не передбачено подання оригіналів [5]).

Після прибуття агента з митного оформлення в зону діяльності відділу митного оформлення з'ясувалось, що електронна митна декларація була вже оформлена у митному відношенні. В результаті розмови із керівником відділу митного оформлення щодо таких дій з боку інспектора цього відділу з'ясувалось, що агент з митного оформлення повинен був надати оригінали усіх документів в паперовому вигляді.

Відповідно до пп. 2 та 3 ст. 257 МКУ:

«2. Електронне декларування здійснюється з використанням електронної митної декларації, на яку накладено електронний підпис, та інших електронних документів або їх реквізитів у встановлених законом випадках, а також електронних (сканованих) копій паперових документів, на які накладено електронний підпис декларанта або уповноваженої ним особи.

3. Митна декларація та інші документи, подання яких митним органом передбачено цим Кодексом, оформлені на паперовому носії та у вигляді електронних документів мають однакову юридичну силу» [6].

Відповідно до абз. 6 п. 2.2 наказу Міністерства фінансів України від 30.05.2012 року № 631: «У разі здійснення митного оформлення товарів за електронною митою декларацією інформація про необхідність подання сканованих копій документів, зазначених в графі 44 електронною митою декларацією, надсилається Декларанту електронним повідомленням, засвідченим кваліфікованим електронним підписом посадової особи митного органу, на вимогу якої здійснюється витребування відповідних документів, у тому числі посадової особи підрозділу митних компетенцій» [7].

Ми можемо зазначити також окремі норми законодавства України щодо деяких документів, які можуть використовуватися у міжнародному товарообігу в електронному вигляді. Наприклад, зовнішньоекономічний договір (контракт).

Згідно з ч. 2 ст. 6 Закону України від 16.04.1991 року № 959-ХІІ зовнішньоекономічний договір (контракт) укладається суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності або його пред-

ставником у простій письмовій або в електронній формі, якщо інше не передбачено міжнародним договором України чи законом [8].

Відповідно до ст. 207 Цивільного кодексу України правочин вважається таким, що вчинений у письмовій формі, якщо його зміст зафіксований в одному або кількох документах (у тому числі електронних), у листах, телеграмах, якими обмінялися сторони [9].

Крім того, правочин вважається таким, що вчинений у письмовій формі, якщо воля сторін виражена за допомогою телетайпного, електронного або іншого технічного засобу зв'язку. В останньому випадку повинен використовуватися електронний цифровий підпис або інший аналог власноручного підпису у випадках, встановлених законом, іншими актами цивільного законодавства, або за письмовою згодою сторін, у якій мають міститися зразки відповідного аналога їхніх власноручних підписів.

Може посадові особи митних органів при витребуванні оригіналу зовнішньоекономічного договору (контракту), при наявності електронної копії, керуються Указом Президії Верховної Ради Української РСР від 23.08.1989 року № 7978-ХІ, якою ратифіковано Конвенцію ООН «Про договори міжнародної купівлі продажу товарів» від 11 березня 1980 року? В якому вказано, що договір купівлі-продажу, його зміна або припинення угодою сторін чи оферта, акцепт або будь-яке інше вираження наміру повинно здійснюватися виключно у письмовій формі» [10].

Таким чином, незрозуміла позиція посадових осіб відділу митного оформлення: з яких причин при електронному декларуванні товарів, заявлених за електронною митною декларацією № 23UA500020004458U6 вимагались паперові оригінали документів та особиста присутність агента з митного оформлення? Повстає законне питання, невже передані електронною поштою копії документів не можуть мати силу оригіналу таких документів? Попри те, що у нас постійно зазначають, що митниця діджиталізована. Однак, нажаль, МКУ остаточно не адаптовано під запровадження ІТ у вітчизняний процес митного оформлення.

Чинний МКУ, серед іншого містить ряд норм, які прямо регламентують вищеописані правовідносини: насамперед, варто відзначити ч. 2 ст. 264: «Митна декларація та інші документи подаються митному органу в електронному вигляді з дотриманням вимог цього Кодексу або на паперових носіях. Митна декларація на паперовому носії супроводжується її електронною копією. Разом з митною декларацією митному органу подаються рахунок або інший документ, що визначає вартість товару, та, у випадках, встановлених цим

Кодексом, - декларація митної вартості. Відомості про документи, визначені ч. 3 ст. 335 МКУ, зазначаються декларантом або уповноваженою ним особою у встановленому порядку в митній декларації. На вимогу митного органу декларант або уповноважена ним особа зобов'язані надати митному органу оригінали таких документів або засвідчені в установленому порядку їх копії, якщо законодавством не передбачено подання оригіналів». Зокрема, ч. 1 ст. 266 передбачає обов'язок декларанта надати митному органу передбачені законодавством документи і відомості, необхідні для виконання митних формальностей. В свою чергу, ст. 334 регламентує, що «митні органи вимагають від осіб, які переміщують товари, транспортні засоби комерційного призначення через митний кордон України чи провадять діяльність, контроль за якою цим Кодексом покладено на митні органи, тільки ті документи та відомості, які необхідні для здійснення митного контролю та встановлені цим Кодексом. Особи, зазначені у ч. 1 ст. 334, зобов'язані надавати митним органам документи та відомості, необхідні для здійснення митного контролю, в усній, письмовій та/або електронній формі» [10].

Необхідно звернути увагу також, що ч. 1 ст. 335 МКУ передбачає, що документи та відомості митному органу можуть подаватись в паперовій або електронній формі.

Зважаючи на вищевикладене, можна прийти до передчасного висновку, що при електронному декларуванні паперові примірники (оригінали) можуть не надаватись взагалі, достатньо сканованої копії. Проте, МКУ передбачає випадок, коли надання оригіналів документів є обов'язковим: «для підтвердження країни походження товару митний орган у передбачених законом випадках має право вимагати та отримувати оригінали документів про походження такого товару» (стаття 44). У всіх інших випадках закон допускає можливість подання як оригіналів, так і належним чином завірених копій, які мають однакову юридичну силу.

І от в цьому місці права декларанта вступають в конфлікт з посадовими обов'язками посадових осіб митних органів. Згідно ст. 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України [12].

Згідно ст. 320 МКУ форми та обсяги митного контролю обираються:

1) посадовими особами митних органів на підставі результатів застосування системи управління ризиками; та/або

2) автоматизованою системою управління ризиками (АСУР).

Посадові особи митниці (митного поста), які здійснюють митний контроль у конкретному випадку здійснення митного контролю товарів, транспортних засобів, в обов'язковому порядку переглядають сформований за допомогою інформаційних технологій Перелік митних формальностей за результатами застосування АСУР та доповнюють/коригують Перелік митних формальностей за результатами проведення комбінованого та/або неавтоматизованого контролю із застосуванням АСУР шляхом оцінки ризику відповідно до документальних профілів ризику, орієнтувань, переліків індикаторів ризику, методичних рекомендацій, у тому числі за результатами аналізу поданих для митного контролю документів (їх копій), відомостей, результатів застосування технічних засобів митного контролю, а також на підставі вимог нормативно-правових актів, що регулюють порядок проведення митного контролю та/або митного оформлення товарів, транспортних засобів [11].

Тобто, при генеруванні АСУР обов'язкової форми контролю з кодом «101-1» посадова особа митного органу зобов'язана витребувати в декларанта оригінали або засвідчені в установленому порядку їх копії, якщо законодавством не передбачено подання оригіналів.

З метою уникнення в майбутньому безпідставних затримок митного оформлення товарів доцільно з'ясувати позицію Державної митної служби України з наступних питань:

- яким нормативно-правовим актом регламентовано порядок подання виключно паперових примірників документів при електронному декларуванні товарів та зміст форми митного контролю при спрацюванні АСУР «101-1»?

- в якому вигляді: паперовому або електронному зобов'язаний подати документи агент з митного оформлення при надходженні електронного повідомлення від митного органу щодо необхідності відпрацювання АСУР «101-1» за електронною митною декларацією?;

- чи вважається в описаному випадку подання декларантом підписаних цифровим електронним підписом сканованих копій повним виконанням передбаченого ч. 1 ст. 266 МКУ обов'язку надати витребувані митним органом документи?

Висновки. Як ми бачимо, МКУ потребує певних змін. Так, необхідно чітко окремою нормою визначити, в яких саме ВИЧЕРПНИХ випадках декларант зобов'язаний надати ВИКЛЮЧНО оригінали документів, адже зрозуміло, що в певних випадках таке подання є обов'язковим, зрозумілим та виправданим (наприклад, надання дозволів (висновків) Державної служби експортного контролю України). Таке чітке визначення полегшить роботу як декларантам, так і посадовим осо-

бам митних органів: зникне оця певна невизначеність, чи обов'язково вимагати оригінали, чи можна обмежитись копіями, а також зніме відповідальність з посадової особи за те, що вона здійснила митне оформлення за сканованими копіями документів. Ну і, звичайно, зникне одна з можливостей зловживань повноваженнями зі сторони митних органів.

Ми вважаємо, що стабільність та передбачуваність законодавства, а також ефективність діяльності митних органів, є ключовими факторами для залучення іноземних інвестицій та збільшення обсягів зовнішньої торгівлі. Тому, для досягнення цих цілей, потрібно приділяти належну увагу питанням реформування митної системи та підвищення її ефективності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Митна справа: Словник-довідник. Харків: Кн. рекламне агентство «РА», 2000. 320 с.
2. Петров О.П. Тлумачний митний словник-довідник. Одеса: ПЛАСКЕ ЗАТ, 2005. 592 с.
3. Митна енциклопедія у двох томах: наукове видання. У двох томах. Редакційна колегія: П.В. Пашко (голова), І.Г. Бережнюк, А.І. Крисоватий, А.А. Мазаракі, В.В. Ченцов, А.Д. Войцещук. Надруковано: ПП Мельник А.А. м. Хмельницький, 2013. Т. 1. 472, Т. 2. 536 с. (серія: «Митна справа в Україні»).
4. Уніфіковані правила та звичаї для документарних акредитивів / ІСС. Одеса: ПЛАСКЕ, 2009. 240 с.
5. Про затвердження відомчих класифікаторів інформації з питань державної митної справи, які використовуються у процесі оформлення митних декларацій [*Класифікатор митних формальностей, що можуть бути визначені за результатами застосування системи управління ризиками*]: наказ Міністерства фінансів України від 20.09.2012 р. № 1011. *Офіційний вісник України*. 2012. № 60. Ст. 2457.
6. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17?lang=en#Text>.
7. Про затвердження Порядку виконання митних формальностей при здійсненні митного оформлення товарів із застосуванням митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа: наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012р. № 631. *Офіційний вісник України*. 2012. № 64 Ст. 2627.
8. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. № 959-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12?lang=en#Text>.
9. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Офіційний вісник України*. 2003. № 11. Ст.461.
10. Про приєднання Української Радянської Соціалістичної Республіки до Конвенції ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів Указ Президії Верховної Ради Української РСР від 23.08.1989 р. № 7978-XI. *Відомості Верховної Ради*, 1989, № 36, ст.108.
11. Про затвердження Порядку здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю: наказ Міністерства фінансів України від 31.07.2015 р. № 684. *Офіційний вісник України*. 2015. № 70. Ст. 2323.
12. Конституція України: прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради*. 1996. № 30. Ст. 141

REFERENCES

1. Customs affair: Dictionary-reference book. (2000). Kharkiv: Book Advertising Agency "RA". [in Ukrainian]
2. Petrov O.P. (2005). Explanatory customs dictionary-reference book. Odesa: Plaske. [in Ukrainian]
3. P.V. Pashko, I.H. Berezhnyuk, A.I. Krysovaty, A.A. Mazaraki, V.V. Chentsov & A.D. Voitseshchuk (2013). Customs encyclopaedia in two volumes: scientific edition. Khmelnytskyi: PP Melnyk A.A. [in Ukrainian]
4. Unified rules and customs for documentary letters of credit / ISS (2009). Odesa: Plaske. [in Ukrainian]
5. On the approval of departmental classifiers of information on state customs matters, which are used in the process of issuing customs declarations (2012). Order of the Ministry of Finance of Ukraine. No 1011. *Official Gazette of Ukraine*. 60. 2457. [in Ukrainian]
6. The Customs Code of Ukraine (2012). Law of Ukraine No. 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17?lang=en#Text>.
7. On the approval of the Procedure for performing customs formalities during customs clearance of goods using a customs declaration in the form of a single administrative document (2012). Order of the Ministry of Finance of Ukraine No 631. *Official Gazette of Ukraine*. 64. 2627. [in Ukrainian]

8. On Foreign Economic Activities (1991). Law of Ukraine No 959-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12?lang=en#Text>.
9. The Civil Code of Ukraine (2003). Law of Ukraine No 435-IV. *Official Gazette of Ukraine*. 11. 461. [in Ukrainian]
10. On the accession of the Ukrainian Soviet Socialist Republic to the UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods (1989). Decree of the Presidium of the Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR No 7978-XI. *Vidomosti of Verkhovna Rada of Ukraine*. 36. 108. [in Ukrainian]
11. On the approval of the Procedure for carrying out risk analysis and assessment, development and implementation of risk management measures for determining the forms and scope of customs control (2015). Order of the Ministry of Finance of Ukraine No 684. *Official Gazette of Ukraine*. 70. 2323. [in Ukrainian]
12. The Constitution of Ukraine (1996). Law of Ukraine No 254к/96-BP. *Vidomosti of Verkhovna Rada of Ukraine*. 30. 141. [in Ukrainian]